

Denken en voelen zoals Hij

We hebben weinig controle over wat er om ons heen gebeurt. Onze reacties op de gebeurtenissen in het leven reflecteren onze ervaringen uit het verleden alsmede onze verwachtingen. Wat voelt u als u op ziekenbezoek gaat in een ziekenhuis? Welke gevoelens roeren zich vanbinnen als u echte armoede en ellende op de televisie ziet? Hoe is uw emotionele reactie tegenover christenen die de dingen anders doen dan dat u ze gewoonlijk doet? Hoe voelt u zich als u pijn lijdt door toedoen van anderen? Onze emotionele reacties op zulke omstandigheden leggen onze onderliggende normen en waarden bloot. Welke emoties toonde Jezus?

Van de vier Evangelieën is dat van Markus waarschijnlijk het verhaal waarin de emotionele reacties van onze Heer Jezus het best weergegeven worden. Ik ben van mening dat deze emoties een venster tot zijn hart vormen. Ze laten ons zien wat Hij belangrijk vindt en wat Hij sterk afkeurt. Ze laten zijn normen en waarden zien. Zoals we weten, was Johannes Markus, de waarschijnlijke auteur van dit evangelie, niet een van de twaalf discipelen van Christus. Als jonge man moet hij in Jeruzalem gewoond hebben met zijn moeder Maria (Hd12:12,25). Hij is goed mogelijk dat hij getuige was van een aantal van Jezus' wonderen en verschillende van zijn lessen heeft bijgewoond. Hij was zo onder de indruk dat hij 's nachts naar buiten liep waar hij getuige was van Jezus' arrestatie (Mk14:51,52). Hoeveel van Christus' passie zag deze jonge man voordat hij weggejaagd werd?

Hoewel we Johannes Markus meestal in verband brengen met Paulus, zijn ook Barnabas en zijn falen tijdens een zendingsmissie, zijn er bewijzen en tradities die een sterke band aantonen tussen Johannes Markus en de apostel Petrus. Toen hij uit de gevangenis werd vrijgelaten, ging Petrus direct naar het huis van Maria, de moeder van Markus, waar gelovigen bij elkaar waren gekomen om voor hem te bidden. Later is Markus samen met Petrus in Rome en verwijst Petrus naar hem als 'mijn zoon Markus' (1Pt5:13). De apostel Petrus moet veel van het materiaal hebben aangeleverd dat te vinden is in het Evangelie van Markus. Zoveel zelfs dat het boek door sommige schrijvers uit de oudheid ook wel 'het evangelie van Petrus' genoemd werd. Hoewel Petrus milder werd gedurende zijn laatste jaren, was zijn impulsieve en agressieve karakter heel verschillend van dat van onze Heer Jezus. Het zal hem zeker opgevallen zijn dat Christus' gevoelens en reacties niet strookten met de zijne. Christus had andere waarden en normen. Laten we deze verkennen.

1. Jezus' reactie op een hulpbehoevende wereld

Voordat Markus zijn eerste hoofdstuk beëindigt, valt een besmettelijke en vieze lepralijder voor Jezus neer en smeekt Hem: 'Indien Gij wilt, kunt Gij mij reinigen' (1:40). Hier in Colombia, een derdewereldland met een verlamme werkeloosheid, ontvangen we dagelijks verzoeken om financiële hulp vanuit allerlei verschillende hoeken. Het is emotioneel vermoeiend. Persoonlijk geef ik er de voorkeur aan om niet zoveel behoeften te zien. Maar Christus voelde *medelijden*. Niet net genoeg om de lepralijder wat kleingeld te geven; Hij was '*vol medelijden*'. Wat volgde was niet een koude en berekende reactie van Jezus, maar een reactie gedreven door medelijden; Jezus stak zijn hand uit en raakte de man aan en zei: 'Ik wil het, word rein!' (1:41). Later, onderweg naar het meer van Galilea, ontmoette Hij een man die 'doof was en moeilijk sprak'. Zijn vrienden smeekten Christus om Hem te genezen. We zien hoe de Heer Zich inleeft in de hachelijke situatie van deze dove man en het leed van zijn vrienden. Jezus 'zag op naar de hemel en zuchtte en zei: ... word geopend!' (7:32-35). Soms is het pijnlijk om te leven in deze gevallen wereld; onze geliefde Heer heeft dat ook gevoeld.

Als een groep groot is en de behoeften zelfs groter zijn, kunnen we ons verdoofd voelen en onverschillig reageren. Christus was moe. Hij probeerde met zijn discipelen weg te gaan naar een stille plek om te rusten. Ze hadden het verdiend, maar een grote menigte ontdekte hen. Kon Jezus in de menigte de gezichten zien van degenen die later 'kruisig Hem' zouden roepen? Wist Christus niet dat menigten onbetrouwbaar zijn? Was Hij Zich er niet van bewust dat velen Hem volgden uit nieuwsgierigheid of eigenbelang? Wat vulde zijn hart bij het zien van de menigte? Hij had *medelijden* omdat 'zij waren als schapen die geen herder hebben' (6:31-34). Hij voelde hun geestelijke en materiële behoeften. Toen Hij met nog een grote menigte te maken kreeg, zei Hij tegen zijn discipelen: 'Ik heb *medelijden* met de schare, want zij zijn nu reeds drie dagen bij Mij gebleven en hebben niets te eten; en indien Ik hen zonder voedsel naar huis laat gaan, zullen zij onderweg bezwijken' (8:2,3). Een aantal maanden geleden leende ik een bijbelstudieboek over de Efezebrief uit aan een zuster hier in Armenia, dat geschreven was door een westerse auteur. Na een aantal weken vroeg ik haar wat ze ervan vond. 'Ik was erdoor ontmoedigd,' antwoordde ze. 'Waarom?' vroeg ik verbaasd. 'Het gaf mij de indruk dat al onze zegeningen in de hemel zijn en voor het volgende leven beloofd worden. Dat Christus Zich er niet om bekommert dat we een betalingsachterstand hebben met de huur, dat de leverancier van onze bakkerij ons geen krediet meer geeft, en dat mijn zoon ziek op bed ligt. We hebben Christus' zegen nu ook nodig!'

Gaat u op dit moment door een moeilijke fase in uw leven? Christus kent de pijn, de frustratie en het onrecht van het leven in deze gevallen wereld. Zijn hart vult zich met *medelijden* terwijl Hij Zich identificeert met elk van onze behoeften.

2. Jezus' reactie op geestelijke gebondenheid

Het Evangelie van Markus is een Evangelie van actie. Het beschrijft Jezus in beweging. Maar op elke actie volgt een reactie. We vinden verzet tegen Christus en zijn werk in elk van de zestien hoofdstukken, behalve in het profetische hoofdstuk (13). Dit verzet kwam voornamelijk voort uit twee bronnen: satanische activiteit en de joodse

religieuze technocraten. In negen hoofdstukken zijn er verschillende verwijzingen naar demonen, boze geesten of satan. Markus beschrijft meer demonische activiteit dan de andere Evangelieën. We zien hoe satan Jezus verzoekt, het Woord uit verharde harten wegneemt en spreekt door Petrus. We lezen over boze of onreine geesten die praten, schreeuwen, mensen door elkaar schudden, iemand op de grond gooien, tandenknarsen, spraak wegnemen, iemand doen verstijven, geweld veroorzaken en ongekende kracht geven. Markus maakt melding van demonen die verbonden zijn aan een man (5:8), een vrouw (16:9), een kind (9:21), een gebied (5:10) en aan dieren (5:13). Christus verdrijft boze geesten soms op afstand (7:29), soms oog in oog na een dialoog met hen (5:8). Sommige boze geesten zijn in staat om te spreken (1:34), sommige hebben een naam en een eigen wil (5:9,12).

Misschien bent u onbekend met al dit vreemde en expliciete bewijs van satanische gebondenheid. Vele beschaafde christenen hebben theologische modellen ontwikkeld waarin dit ongemakkelijke fenomeen tot het verre verleden behoort. Maar veel hiervan is ook vandaag de dag nog steeds duidelijk in heidense culturen. Met de huidige snelle migratie van mensen uit de derde wereld naar Noord-Amerika en Europa, kan ik me goed voorstellen dat elke christelijke groepering die zich serieus bezighoudt met het evangeliseren onder en het helpen van emigranten, al snel dit soort activiteiten zal tegenkomen. Alleen als u hun vertrouwen hebt gewonnen, zullen ze erover praten. Hoe voelt u zich daardoor? Voelt u zich gemotiveerd door een nieuwe uitdaging? Bang voor het onbekende? Boos omdat er vraagtekens bij uw veilige theologisch model worden gezet? Nerveus over mogelijk persoonlijk gevaar? Hoe voelde onze Heer Jezus Zich? Hij concentreerde Zich niet op zichzelf. Hij concentreerde Zich niet op de boze geesten. Hij had '*ontferming*' voor de door demonen bezeten man (5:19). Christus' bediening voor het bevrijden van geestelijk gebonden mensen bleef niet onopgemerkt. Sommigen noemden het 'een nieuwe leer met gezag' (1:25-27). Anderen die niet om de positieve effecten heen konden maar het hele gebeuren maar een bedenkelijke zaak vonden, beweerden dat Christus Zelf bezeten was van een boze geest (3:22,30). Maar juist degenen die met de kwelling leefden van geestelijke gebondenheid, verzamelden zich rond Jezus (1:32-34).

Met mijn beperkte ervaring op dit gebied zou ik denken dat *ontferming* de drijvende kracht moet zijn om zich in deze zaken te mengen (niet nieuwsgierigheid of de liefde voor controversiële zaken). Zonder een diep gevoel van *ontferming* jegens een persoon die duidelijk lijdt onder zo'n gebondenheid, zullen trouwens maar weinigen ooit een poging wagen om zich erin te mengen en te helpen. Het is niet altijd gemakkelijk om degenen die geestelijk gebonden zijn, te helpen met het vinden van volledige vrijheid in Christus.

3. Jezus' reactie op de religieuze technocraten

Het joods religieuze leven wordt uitgebreid vertegenwoordigd in dit Evangelie. Marcus noemt priesters en hogepriesters, Farizeeën, schriftgeleerden, Sadduceeën, oudsten en Herodianen. Elk met een andere theologische kijk, maar toch al te graag verenigd in hun verzet tegen Jezus. In het begin van het Evangelie is de tegenstand vooral van theologische aard, het testen en beoordelen van Jezus op grond van zaken zoals: wie kan zonden vergeven (2:7), waarom Jezus samen met zondaars at (2:16), waarom zijn discipelen niet vastten (2:18) en wat men wel en niet kon doen op

de sabbat (2:24). Op een sabbat kreeg Jezus een zieke man voor zich. Zou Jezus een dag wachten met hem te genezen om zo een onnodige confrontatie met de strenge joden te voorkomen? Jezus ontkent niet dat de sabbat door God is ingesteld, maar refereert aan de reden van deze wet: 'De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens om de sabbat' (2:27). 'Is het geoorloofd op de sabbat... een leven te redden.' De joden zeiden niets. Wat vond Jezus van de houding van deze deugdzame religieuze technocraten? 'Nadat Hij hen, *zeer bedroefd* over de verharding van hun hart, rondom Zich met *toorn* had aangezien...' (3:5). Dit zijn heel sterke gevoelens. Toen, recht voor hun afkeurende ogen, begon Hij met het genezen van de man.

De Farizeeën voelden zich bedreigd door Christus' provocerende gedrag. Samen met de Herodianen (de politieke tak van de religieuze joden) smeedden ze een complot 'hoe ze Hem om zouden kunnen brengen' (3:6). Eliminatie van degenen die niet meewerkten was een normale reactie van gefrustreerde technocraten.

De tegenstand nam toe. Ze begonnen met het verdacht maken van Jezus: ze beschuldigden Hem ervan bezeten te zijn door Beëlzebub (3:22). Deze religieuze technocraten volgden Jezus waar Hij ging, met de door God gegeven wet in de ene hand en hun goede tradities in de andere ('we hebben het altijd op deze manier gedaan'), en analyseerden alles wat Jezus deed, zei of toestond. Op een dag begonnen sommigen van Jezus' discipelen met eten terwijl zij hun handen niet hadden gewassen. Natuurlijk is het een goed idee om de handen te wassen, maar voor de technocraten was dit een wet geworden. Marcus besteedt er 23 verzen aan (7:1-23) om Jezus' kijk hierop, dat zaken die van buitenaf komen de gelovige niet onrein maken, uit te leggen. Wat binnen in iemand zit is wat bevuilt. De innerlijke realiteit is altijd belangrijker dan de buitenkant. Toen probeerden de schriftgeleerden de profetieën te gebruiken om Jezus in diskrediet te brengen: Elia moet eerst komen. Omdat Elia nog niet gekomen is, kan Jezus onmogelijk de Christus zijn (9:11,12). Toen kwam het institutionele argument; in Jeruzalem vroegen ze Hem: 'Krachtens welke bevoegdheid doet Gij...' (11:27,28). De hogepriesters waren afstammelingen van Aäron, een door God ingestelde opvolging van autoriteit. Maar wie is deze Jezus? Een enthousiaste freelancer? Een onafhankelijke goeroe?

Op hun zoektocht naar bewijs om Jezus te beschuldigen en te veroordelen stelden ze Hem vragen over echtscheiding (10:2) en de juistheid van het betalen van belasting aan de keizer (12:14). Ik ben er zeker van dat de Heer het niet erg vindt als er vragen gesteld worden. Het was hun veroordelende en hypocriete houding die Hem frustreerde. Ze hadden voor zichzelf besloten dat Jezus niet de Christus was en geen enkel bewijs voor het tegendeel kon hun standpunt veranderen. In plaats van dankbaar en blij te zijn toen de 4000 gevoed werden, 'liepen de Farizeeën uit en begonnen met Hem te redetwisten, zij begeerden van Hem een teken uit de hemel'. 'En Hij, *diep zuchtend* in zijn geest zeide... aan dit geslacht zal voorzeker geen teken gegeven worden!' En 'Hij liet hen alleen en Hij ging weder sloop en vertrok naar de overkant' (8:11-13). Jezus gaf niet toe aan de Farizeeën en distantieerde Zich van hen. Misschien is dit wel een instructief voorbeeld hoe zijn volgelingen zouden moeten omgaan met vasthoudende religieuze technocraten.

Een wettische manier van denken is besmettelijk. Religieuze technocraten geven elkaar een schouderklopje en danken God dat zij niet zo lichtzinnig zijn als anderen. Ze vormen een comfortabele club met een hoge eigendunk en vinden het nodig om, net als de Farizeeën, anderen te 'testen'. Terwijl ze in de boot zaten, waarschuwde Jezus zijn discipelen tegen deze zich snel voortplantende, parasiterende, eencellige schimmel: 'Zie toe, wacht u voor de zuurdesem der Farizeeën...' (8:15). Ook wij kunnen die waarschuwing maar beter serieus nemen.

4. Jezus' reactie op een oprechte zoeker

Toen Jezus het gebied van Judea verliet, kwam er een jongeman naar Hem toe. Net als de Farizeeën en de schriftgeleerden had hij een aantal vragen voor Jezus. Maar zijn hart was anders. Hij vroeg dingen om iets te leren, en niet om Jezus te toetsen, te beoordelen of met Hem te concurreren. Net als de Farizeeën had hij zich van kinds af aan gehouden aan de Wet. Hij had een uiterlijk enthousiasme om te gehoorzamen, gedreven door een oprecht hart. Onze Heer Jezus merkte dat belangrijke verschil direct op. De Heer voelde boosheid en diepe smart tegenover de Farizeeën, maar bij deze jongeman was dat anders. 'Jezus keek naar hem en *hield van hem.*' Vriendelijk maakte de Heer hem bewust van de gebrekkige staat van zijn hart: hij was oprecht, maar hij was niet echt ten einde raad. Het ontbrak zijn zoektocht aan het benodigde gevoel van wanhoop. Zijn gehoorzaamheid aan de door God gegeven uiterlijke vormen had zijn honger naar echtheid afgezwakt.

Veel van de zekerheid en het zelfvertrouwen van de jongeman berustte op zijn spaargeld, zijn boerderij, zijn aandelen en belangen, zijn pensioen. Reken daar mee af, zei de Heer, 'en kom dan hier en volg Mij' (Mk10:17-22). De boodschap is duidelijk: de Heer zoekt iets diepers dan het navolgen van regels en tradities, gecombineerd met een hoeveelheid zelfopoffering. De drijvende passie van ons hart is wat er echt toe doet. Die op God georiënteerde passie is bereid alles te geven.

Twee hoofdstukken later heeft Jezus een blijde ontmoeting met een nadenkende schriftgeleerde. De schriftgeleerde had Jezus gevraagd: 'Welke van alle geboden is het allerbelangrijkste?' In de daaropvolgende dialoog werd het duidelijk dat deze schriftgeleerde anders was dan de meesten van zijn religieuze vrienden. Achter de door God gegeven vormen en uiterlijkheden erkende hij het gezag van een geestelijke realiteit. '...Hem lief te hebben met heel het hart (...) en de naaste als zichzelf, is meer dan alle brandoffers en slachtoffers' Ik ben ervan overtuigd dat de Heer naar hem gekeken zal hebben en ook van hem gehouden heeft, terwijl Hij hem een schouderklopje gaf en zei 'Je bent niet ver van het koninkrijk van God' (Mk12:28-34).

Helaas zijn wij net als de Farizeeën geneigd uiterlijkheden en procedures te verdedigen en te verheerlijken. We voelen ons prettig bij tradities en structuur. Ze verschaffen ons continuïteit en, denken sommigen, een zichtbaar bewijs van geestelijke gezindheid. Jezus waarschuwde zijn discipelen tegen deze starre nadruk op uiterlijkheden. 'Kijkt u uit voor de schriftgeleerden, die gesteld zijn op het wandelen in lange kleren (belang hechten aan kledingsvoorschriften), begroetingen op de markten (belang hechten aan protocollen, status, vormen en uitdrukkingen), eerste zetels in de synagogen (belang hechten aan hun autoriteit en de plekken waar

iedereen zit - stoelen of banken, cirkels of rechthoeken, mannen hier, vrouwen daar...) en eerste plaatsen bij de maaltijden (belang hechten aan hun familienaam, hun positie en hun invloed); die de huizen van de weduwen opeten (kwetsbare gezinnen bang maken en er hun gedragspatronen opdringen) en voor de schijn lang bidden (bijbelse termen gebruiken en beweren voor God op te treden)' (Mk12:38v.). Het Nieuwe Testament schrijft wel wat symbolen en gedragsprincipes voor in overeenstemming met het nieuwe leven in Christus. Maar laten we nooit tevreden zijn met uiterlijke vormen, hoe bijbels die ook mogen zijn. Onze aanhoudende passie moet die van de apostel Paulus zijn: "Want mijn doel is dat ik Hem mag kennen - dat ik steeds dieper en intiemer met Hem bekend mag worden, en de wonderen van zijn Persoon sterker en duidelijker mag waarnemen en herkennen' (Fp3:10). Jezus houdt nog steeds van oprechte zoekers.

5. Jezus' reactie op een generatie zonder geloof

Ik vraag me af wat Jezus gedacht zal hebben over zijn nostalgische bezoek aan Nazareth, de plaats waar Hij was opgegroeid. Er zullen veel herinneringen en emoties door Hem heen gegaan zijn terwijl Hij langs de waterput en langs de markt liep, en de bekende gezichten zag. Op de sabbat ging Hij de vertrouwde synagoge binnen en begon te onderwijzen. Omdat ze Jezus hadden gekend sinds Hij een klein jongetje was, waren de mensen verrast door de woorden die Hij sprak, zijn wijsheid en het feit dat Hij zelfs wonderen kon doen. Het was moeilijk voor hen om de kloof tussen het menselijke en het goddelijke te overbruggen. Ze bleven volhouden dat Jezus was zoals Hij altijd in hun natuurlijke plaatselijke omgeving was geweest: 'Is dit niet de timmerman? Is Hij niet de zoon van Maria en de broer van Jakobus... zijn zijn zusters hier niet bij ons?' Er is iets vergelijkbaars aan de hand in onze tegenwoordige seculiere cultuur: we vinden het moeilijk de kloof tussen de materiële en de geestelijke wereld te overbruggen. Zelfs wij christenen, vooral in het hoogopgeleide Westen, hebben hier problemen mee. We geloven in de realiteit van de materiële en spirituele wereld, maar willen ze constant gescheiden houden. We hebben problemen met terrein waar het materiële en het geestelijke elkaar tegenkomen, waar er interactie is tussen het zichtbare en het onzichtbare. We vinden het fijn urenlang de Bijbel te bestuderen, orde aan te brengen in theorieën, profetische tabellen samen te stellen, te zingen, lessen te leren over de omgang tussen God en mensen in het verleden. Maar de realiteit van een God die vandaag de dag met ons in een levende interactie is, is moeilijker.

De mensen in Nazareth konden de mogelijkheid dat hun plaatselijke timmerman echt de door God gezonden Messias was, niet in hun gedachten toelaten. Hoe dacht de Heer Jezus hierover? In andere plaatsen brachten mensen hun zieken voor Hem om hen te genezen. Maar slechts weinigen deden dat in Nazareth. We lezen dat Jezus 'verbaasd was om hun gebrek aan geloof' (Mk6:1-6). Hij verwachtte iets anders van de mensen die wachtten op de Messias. Jezus verwachtte iets anders van degenen die er trots op waren dat zij de enige ware God aanbaden, een God van wonderen. Staat uw geloof God toe vandaag de dag echt iets te doen in uw fysieke wereld?

Bij het vergelijken van christelijke bijeenkomsten in Europa en Latijns-Amerika, merk ik op dat hier in Latijns-Amerika doordeweekse bidstonden normaal gesproken beter worden bezocht dan bijbelstudie-bijeenkomsten. In Europa geldt vaak het

tegenovergestelde. Sommige culturen hebben een dieper en sterker verlangen naar interactie tussen God en hun huidige realiteit. Veel gebeden zijn veel concreter: 'Heer, ik heb een baan nodig!' 'Heer, genees mijn vrouw alstublieft.' 'Gisteren heb ik mijn geloof met een collega gedeeld, bekeer hem, Heer!' Er is een levende verwachting dat God daadwerkelijk iets zal doen. Zulke gebeden zijn aanstekelijk. Lukas vertelt ons dat Jezus verbaasd was over het 'grote geloof' van de centurion (Lk7:9). Wat vindt Jezus van ons geloof?

Philip Nunn
Armenia, Colombia
Oktober 2003

Vertaling:
Christa Neefjes
15% verkort voor publikatie in DE BODE

Bron: www.philipnunn.com